

Newsletter-ul este elaborat în baza emisiunii radiofonice din 28 septembrie 2013, realizate de Asociația pentru Politică Externă (APE) în comun cu Friedrich-Ebert-Stiftung (FES). Emisiunea este difuzată de postul public Radio Moldova și de Radio Vocea Basarabiei. Emisiunea este parte a proiectului FES și APE „Dialoguri de politică externă”.

foreign policy association
APE
asociația pentru politică externă

**FRIEDRICH
EBERT
STIFTUNG**

NEWSLETTER

BULETIN LUNAR • SEPTEMBRIE 2013 • NR.7 (92)

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

TEMELE EMISIUNII:

1. Noul șef al Delegației Comisiei Europene la Chișinău, **Pirkka Tapiola**, despre prioritățile mandatului său și perspectiva relațiilor Republicii Moldova cu UE
2. În ce măsură este Chișinăul pregătit de summitul Parteneriatului Estic de la Vilnius? Un interviu cu ministrul adjunct de Externe, **Iulian Groza**.
3. Integrarea Europeană – Idee națională sau Mârțoagă electorală? Un editorial semnat de directorul executiv al Asociației pentru Politică Externă, **Victor Chirilă**.
4. Directorul ESTEP Lituaniei, **Klaudijus Maniokas**, spune că semnarea Acordurilor de Asociere la UE cu Moldova și Ucraina este o chestiune geopolitică, iar Rusia nu va renunța la presiuni nici după Vilnius.

Ultima perioadă a fost marcată de o serie de evenimente importante pentru Republica Moldova.

Serviciul Sanitar al Federației Ruse a interzis pe data de 10 septembrie importul de vinuri din Republica Moldova. Potrivit medicului sanitar-șef al Rusiei, Ghenadii Onișcenko, în loturile de vinuri moldovenești a fost depistată „o cantitate exagerată de plastifianți”. Gestul a fost interpretat la Chișinău drept presiune politică pentru a determina Republica Moldova să nu semneze Acordul de Asociere cu UE la summitul Parteneriatului Estic de la Vilnius din luna noiembrie.

A doua zi după acest anunț miniștrii de Externe român și cel polonez, Titus Corlățean și Radosław Sikorski, i-au îndemnat pe europeni să consume vin moldovenesc, spunând că „boicoturile economice motivate politic sunt inacceptabile și ilegale” și, de asemenea, sunt ineficiente pe termen lung.

Iar Comisarul european pentru Extindere, Ștefan Füle, a declarat într-un discurs ținut în Parlamentul European că „orice amenințare din partea Rusiei legată de semnarea posibilă a acordurilor cu Uniunea Europeană este inadmisibilă” și că „Uniunea Europeană îi va susține și apăra pe cei presați pe nedrept”.

Pe 25 septembrie, Comisarul european pentru agricultură, Dacian Cioloș, a anunțat că Comisia Europeană propune să fie deschisă complet piața Uniunii Europene pentru importurile de vinuri din Republica Moldova, afirmând că piața europeană este o alternativă durabilă pentru sectorul vinicol moldovean.

Statele Unite ale Americii susțin încheierea de către Republica Moldova a Acordului de Asociere cu Uniunea Europeană, care va permite și accesul în Zona europeană de Comerț Liber. Iar Chișinăul propune lansarea negocierilor privind semnarea unui Acord pentru Comerț și Investiții cu SUA și invită investitorii americani să participe la privatizările anunțate recent de Chișinău. Discuțiile au avut loc în cadrul vizitelor ministrului de Externe, Natalia Gherman, și prim-ministrului Iurie Leancă în SUA în a doua jumătate a lunii septembrie.

După preluarea mandatului la data de 1 septembrie, noul șef al Delegației UE la Chișinău, Pirkka Tapiola, a declarat că trei cele mai importante priorități ale sale sunt adoptarea Acordului de Asociere dintre Republica Moldova și UE, lucrul de comun acord cu Guvernul de la Chișinău pentru implementarea agendei de reforme și găsirea unei soluții viabile pentru conflictul transnistrean.

Pirkka Tapiola: Nu am fi niște prieteni buni dacă, oferind asistență, nu am atenționa și asupra problemelor din R.Moldova

Noul șef al Delegației Uniunii Europene la Chișinău, Pirkka Tapiola, care a preluat mandatul la 1 septembrie, a

avut pe parcursul lunii întrevieri cu liderii politici și oficialii de la Chișinău. Iar într-un interviu pe care a avut

amabilitatea să ni-l ofere a vorbit despre cum vede relațiile Republicii Moldova cu UE, care este perspectiva acestor relații, problemele pe care le are Chișinăul de soluționat pentru a aduce Europa acasă, dar și despre reglementarea conflictului transnistrean. L-am întrebat pentru început pe Pirkka Tapiola cum găsește relațiile dintre Uniunea Europeană și Republica Moldova în acest moment, când preia mandatul de șef al Delegației UE la Chișinău, și ce priorități și-a trasat pentru următorii patru ani.

Pirkka Tapiola: Am preluat mandatul în momentul în care relațiile dintre Uniunea Europeană și Republica Moldova devin din ce în ce mai apropiate, aceste relații fiind extrem de bune. În multe privințe Republica Moldova este lider al inițiativei Parteneriatului Estic – este vorba atât despre viteza cu care s-a negociat Acordul de Asociere, cât și despre ritmul reformelor realizate în cadrul Planului pentru liberalizarea regimului de vize, dar și despre relațiile noastre pe ansamblu.

Pornind de la această constatare și referindu-mă la cele mai importante priorități pe care mi le-am formulat pentru următorii ani, aş putea spune că sunt trei lucruri mari pe care aş vrea să le realizez.

Prima prioritate este de a susține și impulsiona progresele pe care le derulăm în prezent – asocierea politică și integrarea economică. Următorul pas va fi să inițiem adoptarea Acordului de Asociere și Acordului de Liber Schimb la Vilnius și apoi să avansăm către o cât mai rapidă semnare a acestor documente. La fel, sper să avansăm pe liberalizarea regimului de vize. Deci, prima prioritate ar fi clarificarea unor chestiuni structurale în relațiile noastre.

Cea de a doua prioritate este strâns legată de prima. Aceste acorduri despre care am vorbit mai sus pot aduce foarte multe beneficii cetățenilor moldoveni, la fel ca și dezvoltării politice, economice și sociale a țării. Dar numai în cazul în care aceste acorduri vor fi implementate plenar. Iată de ce pentru mine cea de a doua prioritate este de a lucra împreună cu Guvernul moldovean – și știu că anul viitor vor fi alegeri, deci suntem dispuși să lucrăm cu oricare Guvern care va veni – pentru implementarea completă a agendei de reforme convenite de comun acord. Și acest obiectiv vizează probleme pornind de la cultura politică care implică

consolidarea democrației, reforma justiției, rolul procurorului general, mergând până la reforme importante cerute de Acordul de Liber Schimb, sau transformări care vizează capacitățile administrației publice locale. Dezvoltarea rurală și problemele de mediu trebuie să fie incluse în programele de reformă și trebuie să ne asigurăm că sunt implementate în totalitate. Sunt reforme care, odată realizate, vor face ca Acordurile pe care le semnăm să fie complet implementate, în așa fel încât oamenii din Republica Moldova să poată cu adevărat beneficia de înțelegerile noastre comune.

Cea de a treia prioritate, una la fel de importantă ca și celelalte, este conflictul transnistrean. Lucrul pe direcția obținerii unei soluții sustenabile, a construirii unor punți de încredere dintre cele două maluri ale Nistrului este o prioritate extrem de importantă pentru noi toți.

Succesul agendei de reforme a Republicii Moldova va determina atractivitatea ideii de reunificare pentru locuitorii din Transnistria.

Lina Grău: La Chișinău se vorbește mult despre momentul Vilnius. Ce se va întâmpla în cadrul summitului din noiembrie de la Vilnius? Și ce va urma după acest summit?

Pirkka Tapiola: Vilnius va deveni un pas extrem de important pe direcția asocierii politice și integrării economice a Republicii Moldova la UE, dar acesta este un pas mai mult simbolic. Este un proces care va continua și după summit și nu trebuie să tratăm momentul Vilnius drept un punct de turnură incredibil. Ce vom face acolo va fi să inițiem adoptarea Acordului de Asociere și Acordului de Liber Schimb, sper că vom putea spune lucruri concrete și pe procesul de liberalizare a vizelor pentru cetățenii moldoveni. Vom avea următoarea misiune de evaluare a Planului de acțiuni pentru liberalizarea vizelor în luna octombrie și după această misiune vom putea spune ceva mai mult despre viitorul acestui proces.

După Vilnius vom lucra pentru a semna și ratifica Acordul de Asociere atât aici, la Chișinău, cât și în capitalele europene. Pentru că acest Acord trebuie să fie ratificat în parlamentele celor 28 de state membre ale UE, ceea ce va lua ceva timp. Sperăm că vom fi în măsură să aplicăm Acordul în mod provizoriu după ce acesta va fi semnat.

Dar atât înainte, cât și după Vilnius trebuie să continuăm să lucrăm împreună pentru a implementa înțelegerile comune cu privire la reforme.

Lina Grău: În opinia Dvs., Republica Moldova a trecut de punctul non-retur în relația UE, când o revenire în sferile de influență estică nu mai este posibilă?

Pirkka Tapiola: Aș spune că sper că așa este. Lucrăm asupra relației cu Republica Moldova și aprofundării acestei relații de multă vreme, de pe la începutul anilor 2000, cu guvernarea prezentă, dar de asemenea și cu guvernarea de dinainte, de pe vremea președinției lui Vladimir Voronin.

Deci, aș spune că integrarea europeană este mai degrabă un proces și că nu ar trebui să căutăm punctul de non-retur sau de ireversibilitate. Cu toții, cred, ne dorim să vedem pașii Moldovei către consolidarea unei societăți moderne și democratice, cu o economie de piață funcțională. Vrem să obținem ca acest proces, în această direcție, să devină ireversibil.

Lina Grău: Pe măsură ce se apropie summitul de la Vilnius se intensifică și unele voci critice care spun că Acordul de Liber Schimb cu UE va fi o provocare serioasă pentru producătorii autohtoni și că implică și anumite riscuri. Cum le răspundeți acestor voci?

Pirkka Tapiola: Beneficiile Acordului de Liber Schimb cu UE pot fi considerabile în termenii creșterii economice, a creării de locuri de muncă și a deschiderii de noi posibilități. Am spus deja că acest Acord presupune de asemenea reforme și transformări. Și trebuie să fim atenți la două aspecte. Se pot face niște pași care vor aduce beneficii imediate, dar care vor face ca pe termen lung țara să nu-și dezvolte pe deplin potențialul. Pe de altă parte, Acordul de Liber Schimb nu va aduce schimbări peste noapte – este vorba despre un proces de transformare, despre fortificarea și creșterea potențialului businessului și al cetățenilor moldoveni pentru edificarea unui viitor mai sustenabil.

Opiniile la care vă referiți, din punctul meu de vedere, se bazează pe un calcul pe termen foarte scurt. Da, pe termen scurt sunt lucruri care cer transformări ce nu sunt întotdeauna ușoare. Dar ceea ce poate obține pe termen

lung Republica Moldova de pe urma acestui proces este soliditatea, puterea și coloana vertebrală ca bază pentru a construi o economie modernă. Și cred că pentru viitorul Republicii Moldova acesta este lucrul cel mai important.

Lina Grău: Care este viitorul Parteneriatului Estic? Are UE un plan pentru această regiune? Poate Republica Moldova deveni membru al UE într-o perspectivă medie de exemplu de 10-15 ani?

Pirkka Tapiola: Am auzit des în această regiune – și am lucrat în regiune destul de mult timp – această idee că ar exista un plan, idee pe care am găsit-o mereu un pic amuzantă, precum că UE ar avea un gen de plan geopolitic global pentru a-și întări influența aici. Și nu este cazul. Prin intermediul Parteneriatului Estic noi răspundem într-un mod foarte consistent la cererea regiunii – cererea pentru reforme europene și pentru apropierea de UE. Și acesta este un proces. Noi deja am trecut de la discuțiile despre parteneriat sau parteneriat și cooperare la ceva numit asociere politică și integrare economică. Este deja un pas înainte care aduce mult mai multe oportunități și responsabilități comune.

În acest moment nu suntem în situația de a spune când acest proces se va încheia. Dar pentru partenerii europeni și cei din vecinătate s-a spus foarte clar – **niciun acord semnat acum nu va condiționa viitoarea aprofundare a relațiilor**. Și foarte multe depind de calitatea democrației moldovenești, de calitatea sistemului judecătoresc, de mecanismele economiei de piață și de performanțele care vor fi înregistrate. În funcție de aceasta vom vedea cât de mult vom putea avansa.

Integrarea europeană este un proces de aliniere, schimbare, transformare și timpul va arăta cât de departe vom merge.

Lina Grău: Vă plac vinurile moldovenești?

Pirkka Tapiola: Foarte mult! Sunt vinuri de o calitate excelentă. Am început să lucrez cu Moldova prin 2005 și dacă analizez cum s-a dezvoltat industria vinului și calitatea pe parcursul acestor ani pot spune că aceasta este una fenomenală.

Lina Grău: Și în acest context vreau să vă întreb și despre rolul UE în crearea unei balanțe și a unei alternative pentru produsele moldovenești în cazul presiunilor economice rusești, inclusiv a embargoului la vinuri impus de Rusia.

Pirkka Tapiola: Să fim foarte clari – UE are cele mai stricte reguli sanitare și fitosanitare din lume și noi importăm mult vin moldovenesc. Deci, vinul moldovenesc este curat. Și dacă ne uităm la cifrele de dinaintea embargoului din 2006, putem vedea că Republica Moldova exporta atunci 77-78 la sută din vinuri în Federația Rusă. În acest moment cifra anunțată oficial este de 28 la sută. Deci, este o scădere considerabilă. Iar faptul că între timp s-a lucrat la îmbunătățirea capacităților de procesare, combinat cu calitatea deosebită a vinurilor – în termeni de aromă, de durabilitate – a făcut în așa fel încât putem vedea acum cu mult mai multe vinuri moldovenești pe piața europeană. Puteți vedea că a fost o intrare destul de mare a vinurilor moldovenești pe piața UE. Acestea devin cunoscute, inclusiv în Europa centrală. Eu vin din țările nordice și inclusiv acolo vinurile moldovenești devin din ce în ce mai populare. Și am adoptat decizia de a aduce mai mult vin moldovenesc pe piața europeană, după care vor veni schimbările structurale din cadrul Acordului de Liber Schimb.

Dacă vorbim de standarde, laboratoare, cadru legal – noi punem în aplicare acum, împreună cu Guvernul moldovean și la dorința sa, un cadru de reguli compatibile cu standardele UE. Ceea ce înseamnă că vom avea oportunități de export și mai bune – nu doar pentru vinuri, dar și pentru alte produse agricole, carne etc. Aș spune că întregul proces de transformare, care este scopul nostru comun, este o soluție pentru diversificarea piețelor de desfacere pentru produsele moldovenești peste tot în lume. Și există produse moldovenești foarte bune care au nevoie de un climat investițional care va aduce mai multe investiții necesare pentru a folosi potențialul valoros pe care îl are această țară mică.

Lina Grău: Cu referire la problema transnistreană, toată lumea recunoaște că Transnistria este un factor geopolitic de menținere a sferei de influență rusești în regiune. Iar odată cu aderarea României la Uniunea Europeană conflictul transnistrean a

ajuns o problemă la frontiera UE. Cum vedeți evoluțiile acestei probleme pe viitor?

Pirkka Tapiola: UE este un participant activ la procesul de reglementare. Din 2005 suntem membri ai formatului 5+2, suntem fondatori ai procesului de reglementare, am fondat măsurile de consolidare a încrederii și susținem cu fonduri importante construirea de punți între cele două maluri ale râului Nistru. Pentru noi aceasta este o prioritate. Și nu aș fi categoric de acord cu cei care spun că acest conflict trebuie izolat acolo unde este și lăsat în această stare înghețată. Pentru că este interesul comun de a găsi o soluție sustenabilă pentru acest conflict. Este o chestiune importantă pentru Republica Moldova, dar de asemenea și pentru UE – în termeni de stabilitate și de dezvoltare a întregii regiuni.

Am fost foarte fericit să aflu despre întâlnirea de luni, 23 septembrie, dintre primul ministru Iurie Leancă și liderul transnistrean Evghenii Șevciuk. A fost o primă întâlnire în deplina capacitate, pentru ca cei doi domni să înceapă să discute între ei, să pornească o relație. Am urmărit la știri comunicatele de presă difuzate de ambele părți – acestea au fost echilibrate, ceea ce denotă o dorință clară de a lucra împreună.

Din câte cunosc eu regiunea, îmi dau seama că există o multitudine de oameni și interese foarte diverse în zonă care au în comun faptul că își doresc cu toții să lucreze cu UE. Dacă analizăm exportul industrial al Transnistriei, care beneficiază de Preferințele Comerciale Autonomie (regimul de comerț preferențial pe care îl are în prezent Republica Moldova cu UE), observăm că UE este o piață de export de o importanță fundamentală pentru regiunea din stânga Nistrului. Noi sperăm că vom găsi soluții pentru ca viitorul Acord de Liber Schimb cu UE să poată servi interesele întregii populații a Republicii Moldova, ale tuturor oamenilor de afaceri moldoveni și să aducă noi oportunități inclusiv exportatorilor transnistreni. Crearea unor punți de legătură este foarte importantă aici.

Trebuie să găsim acea soluție bazată pe integritatea teritorială a Republicii Moldova cu un statut special pentru Transnistria, care să fie una de câștig pentru ambele părți.

Poate că uneori mișcarea pe dimensiunea politică este una dificilă, dar nu ar trebui să

existe loc pentru complacere. Nu trebuie să devenim ostaticii a două poziții fixe, a două status-quo-uri. Trebuie să lucrăm construind punți și lucruri pe care să le avem în comun. Și știu că ar putea să nu fie foarte ușor după 20 de ani de separare. Dar este un lucru în mod fundamental fezabil, deși cere multă răbdare, acțiuni și deschidere. Iată de ce am fost foarte bucuros să văd toate aceste lucruri la întâlnirea dintre Iurie Leancă și Evghenii Șevciuk și sper că vor urma și mai multe contacte și că subiectele de actualitate vor fi discutate inclusiv în formatul 5+2.

Lina Grău: În societatea moldovenească sunt voci care spun că Transnistria ar putea deveni un impediment în procesul de integrare europeană a Republicii Moldova și că poate ar fi mai ușor de mers către UE fără malul stâng.

Pirkka Tapiola: Unul dintre lucrurile pe care le-am spus că este că este într-adevăr foarte important să se lucreze cu adevărat pe direcția identificării unei soluții sustenabile care să țină cont de interesele ambelor părți, iar cele două maluri să aibă relații foarte apropiate cu UE în cadrul acordurilor pe care le negociem.

Pentru mine este absolut clar că atunci când noi, UE, ne gândim la relații mai apropiate – asociere politică, integrare economică – cu Republica Moldova, avem în vedere întreg teritoriul țării, nu doar unul dintre maluri, chiar dacă constituie partea majoritară. Deci nu aș numi Transnistria o problemă pentru apropierea de UE a Republicii Moldova. Transnistria este mai degrabă o provocare comună asupra căreia trebuie să lucrăm și este și o oportunitate. Pentru că dacă priviți structura industrială pe cele două maluri ale Nistrului, veți vedea că există o complementaritate. Este o oportunitate pentru toți cetățenii și rezidenții Republicii Moldova de a construi ceva nou.

Dar desigur că această situație aduce relației în întregime o problemă în plus – aceea a edificării statului și națiunii, ceea ce este o problemă complicată în multe țări din fosta URSS. Și iată de ce trebuie să acordăm acestui subiect mai multă atenție.

Lina Grău: Ați vorbit la început despre Republica Moldova ca despre un lider în regiune în relațiile cu UE. Cu toate acestea,

toți oficialii europeni care vin la Chișinău subliniază faptul că există și un șir de probleme. Care sunt lucrurile de făcut pentru a construi Europa acasă la noi și ce soluții vedeți pentru schimbarea de mentalități?

Pirkka Tapiola: Avem multe de făcut. Și cred că trebuie să facem diferența dintre două lucruri – criticile constructive pe de o parte și suportul, pe de altă parte. Iar cele două aspecte nu se exclud reciproc. Moldova merge bine în cadrul Parteneriatului Estic. Dar nu am fi niște prieteni și parteneri buni dacă nu am identifica și atenționa asupra problemelor care apar într-o societate de tranziție, ce alte probleme trebuie să rezolvăm împreună.

UE este donatorul cel mai mare pentru Republica Moldova. Anul trecut am oferit asistență în valoare de peste 100 milioane euro. Valoarea asistenței pe cap de locuitor în Republica Moldova este cea mai mare dintre țările din vecinătate și vom continua să susținem țara pe principiul "mai multă asistență pentru mai multe reforme", în funcție de performanțele obținute.

Dar acest lucru înseamnă că dacă suntem doi parteneri care se susțin, care lucrează împreună nu putem să nu spunem că mai există încă probleme importante. Câteva dintre acestea ar fi consolidarea societății democratice, asigurarea transparenței inclusiv în sectorul financiar și în mediul de afaceri. Reforma justiției este o chestiune extrem de importantă. Iar Guvernul de la Chișinău a fost deschis și a recunoscut că autoritățile trebuie să facă mai mult pentru a elimina corupția.

Sunt probleme pe care le vedem adesea în societățile de tranziție. Și nu am fi deloc niște prieteni buni ai Republicii Moldova dacă nu am accentua și nu am aminti mereu că, "Da, mergeți bine, suntem parteneri apropiați, suntem aici pentru a vă susține, pentru a lucra cu voi și a impulsiona agenda comună. Dar, noi lucrăm bazându-ne pe valori, pe valori comune. Și pentru noi, țările UE, aceste valori nu sunt doar undeva acolo sus, concepte goale. Sunt valori de interese, confirmate, sunt moduri de a face lucrurile să meargă în beneficiul oamenilor simpli".

Am văzut din experiența noastră beneficiile transparenței, a democrației funcționale, a

unui climat investițional bazat pe calitate, o administrație publică funcțională și garanția că nu te vei confrunta cu corupția. Acestea sunt principii care funcționează.

Și noi am vrea să vedem Republica Moldova ca fiind o țară funcțională, lucrând pentru propriii cetățeni. Și da, voi fi primul care voi saluta succesele pe care le voi vedea și, în egală măsură, în calitate de reprezentant UE aici, voi fi și primul care le voi spune la modul constructiv prietenilor de aici: "Știți, încă mai este de lucrat, mai avem de făcut multe lucruri împreună".

Lina Grău: Ce mesaj ați avea, la început de mandat, pentru clasa politică și pentru societatea din Republica Moldova?

Pirkka Tapiola: Ați întrebat despre schimbările de mentalitate. Mie nu-mi place să folosesc această noțiune prea mult pentru că pare foarte arogantă, ca o privire de sus. Mesajul meu este: Luați ce este al vostru! Luați-vă viitorul în propriile mâini.

Niciodată un proces de tranziție nu a avansat doar fiind impulsionat sau dictat din afară. Și noi nu suntem aici pentru a dicta, suntem aici pentru a ajuta. Societățile noastre europene sunt structurate de jos în sus. Uniunea Sovietică era o societate structurată invers, de sus în jos, unde așteptarea era ca tot ce se face să vină dinspre lideri, iar liderii aveau diverse privilegii pentru că erau cei care ofereau.

Această prăpastie dintre societatea civilă și elite trebuie să dispară dacă vreți să aveți succes. Aveți nevoie de procese de jos în sus, unde oamenii în mod fundamental preiau controlul asupra lucrurilor care îi privesc – se organizează pentru a soluționa probleme cotidiene, precum curățenia sau renovarea scării blocului și mergând până la formarea partidelor politice, alegerea liderilor în cadrul partidelor și inclusiv până la a trage Guvernul la răspundere și a pune presiune pe el.

Acesta este modelul european. Așa că luați situația în propriile mâini și acționați. Așa veți evolua, încet, într-o societate mai consolidată care va fi capabilă să ajute oamenii. Nimeni nu va completa acest proces pentru voi de undeva de sus, fiecare trebuie să ia situația în propriile mâini.

Iulian Groza: Utilizăm toate oportunitățile de a angaja R.Moldova într-un proces european ireversibil. Obiectivul este aderarea la UE

Momentul Vilnius promite să fie unul extrem de important pentru viitorul european al Republicii Moldova. Într-un interviu pe care le-am realizat cu ministrul adjunct de Externe, Iulian Groza, am căutat să vedem dacă Republica Moldova este pregătită de parafarea Acordului de Asociere cu UE, dar și cum poate fi asigurată ireversibilitatea parcursului european al Republicii Moldova.

Iulian Groza: Ireversibilitatea parcursului european a fost confirmată în ultimii patru ani. Începând cu 2009 noi am demonstrat că

am avut o agendă consistentă și consecventă. În pofida unor crize politice pe care le-am avut, Guvernul de coaliție a asigurat un parcurs constant. Am avut negocieri pe Acordul de Asociere lansate în 2010 și pe care le-am finalizat acum, inclusiv discuțiile pe Acordul de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător. Am obținut și Planul de acțiuni privind liberalizarea regimului de vize. Prima etapă a acestui plan a fost realizată cu succes și acum suntem destul de avansați cu cea doua fază – așteptăm raportul final al Comisiei Europene pe acest subiect în luna noiembrie.

Deci, lucrurile pe care le facem vorbesc de la sine. Guvernul Republicii Moldova își menține agenda europeană și asigură continuitate și sustenabilitate în reforme. Sigur că presiuni există și pe intern, și pe extern – cel puțin aceasta este analiza mai multor experți. Părerea mea este că Republica Moldova are un dialog aprofundat cu UE, un dialog nu numai politic, dar și sectorial foarte extins.

De exemplu, în perioada 1 – 4 octombrie vom avea practic o săptămână europeană la Chișinău. Ambasadorii UE care fac parte din Comitetul pentru politică și securitate vor fi aici, un grup denumit Grupul politic militar de asemenea va veni la Chișinău în contextul Acordului-cadru pe care îl avem cu UE în domeniul politicii de securitate și apărare. În plus, Comisarul european pentru extindere, Stefan Fule, și ministrul de Externe al Lituaniei în calitate de președinte în exercițiu al Consiliului UE vor veni pentru a participa alături de ministrul de Externe, Natalia Gherman, la sesiunea de deschidere a Forumului societății civile din Parteneriatului Estic de la Chișinău. Îl vom avea și pe președintele Estoniei într-o vizită oficială la sfârșitul săptămânii curente. Asta, după ce sezonul diplomatic a fost început de o vizită fără precedent a miniștrilor Benelux în Republica Moldova. Deci, din punctul de vedere al dialogului politic lucrurile sunt foarte bune și vorbesc de la sine.

Pe dimensiunea sectorială este același lucru – am reușit să ne integrăm sectorial pe mai multe domenii. De exemplu, Republica Moldova a devenit parte a Comunității energetice europene. Anul trecut am beneficiat de acest statut când Comisarul pentru energie Gunther Oettinger a demonstrat solidaritatea UE în discuțiile Republicii Moldova în domeniul energetic cu Federația Rusă, în special în ceea ce privește Pachetul energetic III. Un alt exemplu este semnarea de către Republica Moldova a

Acordului cu privire la aderarea la Spațiul european aerian comun, unde deja avem rezultate – compania Wizz-Air, cea mai cunoscută companie low-cost, și-a deschis prima cursă spre Italia. Vor urma și alte domenii sectoriale.

Deci, pe parcursul ultimilor ani noi am demonstrat că dincolo de dialogul politic pe care îl avem, avem și un proces de integrare sectorială treptată în UE. Noi utilizăm toate oportunitățile pentru a angaja Republica Moldova într-un proces european ireversibil. Iar obiectivul nostru final este aderarea la UE.

Acum, există un consens în rândul statelor-membre despre asocierea politică și integrarea economică a Republicii Moldova. Or Acordul de Asociere, care include și crearea Zonei de comerț liber și cuprinzător, este anume întru realizarea acestui obiectiv. Practic noi, prin semnarea acestui document, realizăm obiectivul de asociere politică și integrare economică. La Vilnius vom parafa acest acord, astfel încât ne-am propus ca anul viitor deja să-l semnăm, iar Parlamentul actual să-l și ratifice. Din momentul semnării noi practic vom avea și clauza aplicării provizorii, ceea ce va însemna că în momentul semnării acestui Acord, pe anumite chestiuni, documentul intră în vigoare imediat. Chestiunile care intră în vigoare prin această clauză se stabilesc în procesul de semnare. Practic până la 70-80 la sută din Acord va intra în vigoare la momentul semnării.

Lina Grău: În acest tablou pe care l-ați desenat dvs. ce rol are Federația Rusă și cum facem în așa fel încât aspirația europeană pe care o are Republica Moldova să nu se împiedice de anumite gesturi ostile pe care le poate face Moscova în plan economic, energetic? Cum discută Chișinăul cu Moscova pentru a echilibra aceste lucruri? Cum să explicăm partenerilor ruși că asta este opțiunea noastră și nu o vom schimba?

Iulian Groza: Noi asta am încercat să facem. Dacă vă aduceți aminte, ministrul rus de Externe, Serghei Lavrov, a declarat după întrevederea cu Natalia Gherman din vară de la Moscova că Federația Rusă nu numai că recunoaște, dar și respectă opțiunea suverană aleasă de Republica Moldova – parcursul european.

Noi nu vedem nicio contradicție în aprofundarea parcursului european și menținerea unor relații bune cu Federația Rusă. Și considerăm că putem coexista în acest sens. Dar până la urmă apropierea de UE este opțiunea noastră și Federația Rusă, dacă cel puțin oficial spune că o respectă, să o respecte. Așa după cum și noi respectăm opțiunea altor țări precum Rusia și alte state de a se alia în alte organizații și cadre de cooperare – spre exemplu, există Uniunea Vamală Belarus-Rusia-Kazahstan, care dorește să se extindă într-o Uniune Eurasiatică. Este opțiunea acestor țări și nu au decât să o urmeze. Dacă ele consideră că pentru regiune modelul acesta este cel mai bun, să le dorim succes.

Noi însă considerăm că cea mai bună opțiune a țării noastre este integrarea europeană, având în vedere că suntem o țară europeană, cu valori europene, dorim să avem stat de drept, justiție, să oferim posibilități pentru investiții, locuri de muncă. Republica Moldova poate face aceste lucruri doar cu UE. Dar bineînțeles că poate menține relații bune și cu alți vecini. Există oportunități pe care trebuie să le valorificăm și în Vest, și în Est. Obiectivul principal al țării noastre este să ne transformăm și să asigurăm ca reformele să fie durabile, ca să ne pregătim până la urmă să facem parte din familia europeană. Dacă vorbim de opțiunea noastră, modelul de transformare, modelul de modernizare, noi l-am ales pe cel al UE, pentru că suntem convinși că este cel mai bun model.

Și un alt element important care contează în relațiile externe este să ai o politică nu numai echilibrată, dar transparentă și predictibilă. În ultimii ani am demonstrat că Republica Moldova nu are o agendă politică externă paralelă, sau duble standarde. Aceleași mesaje le comunicăm și la Bruxelles, și la Berlin, și la Washington.

Lina Grău: Este Chișinăul pregătit de Vilnius? La ce etapă sunt Acordul de Asociere și Acordul de Liber Schimb? Mai avem restante pe Planul de acțiuni pentru liberalizarea vizelor?

Iulian Groza: Obiectivul nostru este ca la Vilnius să parafăm Acordul de Asociere care va include și crearea Zonei de comerț liber

aprofundat și cuprinzător. Este important să menționez acest lucru pentru că de multe ori auzim despre două acorduri separate – Acordul de Asociere și Acordul de Liber Schimb. De fapt, din punct de vedere juridic, vom semna un singur document, care este Acordul de Asociere. Acesta include o parte separată dedicată Zonei de comerț liber aprofundat și cuprinzător. Iată că la Vilnius urmează să parafăm acest Acord, astfel încât, după finalizarea tuturor procedurilor interne ale UE și traducerea acestuia, documentul să fie semnat.

Așteptarea noastră este ca acesta să fie semnat cât de curând posibil, pe parcursul anului viitor, poate chiar în primăvară-vară, în orice caz, în perioada mandatului actualei Comisii Europene care expiră către sfârșitul lunii octombrie 2014. În orice caz, ideea este să reușim să-l semnăm și să fie ratificat de actualul Parlament pentru a asigura aplicabilitatea acestui Acord și consfințirea ireversibilității juridice a parcursului european al Republicii Moldova.

Cât privește dimensiunea vizelor, implementăm Planul de acțiuni pentru liberalizarea vizelor, am trecut de prima fază și suntem la finalul celei de a doua faze. Am prezentat în septembrie Comisiei Europene raportul de auto-evaluare pe faza a doua, iar acum Comisia este în faza de pregătire a raportului final. Către mijlocul lunii octombrie îl vom avea în vizită pe directorul general al Directoratului afaceri interne, Stefano Manservici, care vine cu o echipă de experți să contabilizăm realizarea obiectivelor noastre în acest Plan de acțiuni. Pentru că imediat după această vizită, la începutul lunii noiembrie, ne așteptăm ca Comisia Europeană să prezinte raportul său de progres.

Așteptarea noastră este ca la Vilnius sau imediat după, Comisia Europeană să vină cu o recomandare către statele membre și Consiliul UE cu privire la amendarea Regulamentului 539 al Consiliului UE care prevede listele de țări care au nevoie de vize și cele care nu au nevoie de vize. Și va începe procedura juridică internă în cadrul UE în vederea examinării acestei propuneri de amendare care va implica și statele-membre în cadrul Consiliului, și Parlamentul European. Iarăși, obiectivul nostru este să

tribuna.md

reușim ca acest proces de luare a deciziilor să aibă loc pe parcursul anului viitor, din nou, în cadrul actualului mandat al Comisiei Europene.

Cu siguranță vom asigura o comunicare mai bună și o informare mai activă a opiniei publice despre beneficiile și oportunitățile noului Acord, pentru ca să ne pregătim pentru implementare.

Cât privește regimul fără de vize, avem în vedere același lucru – să informăm cetățenii care sunt beneficiile și care sunt obligațiile. Pentru că vorbim despre un regim care trebuie respectat. Va fi un regim fără de vize de scurtă ședere. Cetățenii Republicii Moldova vor avea posibilitatea să călătorească în UE pentru o perioadă de 90 de zile timp de jumătate de an. Pe ansamblu pe an te poți afla în UE timp de jumătate de an.

Lina Grău: Și dacă lucrurile vor merge bine, putem spera că vom putea circula liber în UE către sfârșitul anului 2014?

Iulian Groza: Acesta este obiectivul nostru. Un obiectiv comun de altfel al Republicii Moldova și al UE. În așa fel noi practic vom asigura realizarea obiectivelor trasate în anul 2009, atunci când a fost lansat Parteneriatul Estic și a fost relansat dialogul Republicii Moldova cu UE.

Lina Grău: Se vorbește foarte mult la Chișinău de momentul Vilnius. Cineva dintre diplomații occidentali atrăgea atenția acum câteva săptămâni asupra faptului că "există viață și după Vilnius". Chișinăul este conștient că și după Vilnius va fi un efort poate chiar mai mare de făcut pentru a pune în practică documentele adoptate cu UE?

Iulian Groza: Cu siguranță. Vilnius a devenit un moment simbolic în percepția opiniei publice din Republica Moldova, a politicianilor. Dar în general în dialogul nostru cu UE și în Parteneriatul Estic toți își leagă anumite obiective de acest moment. Pentru că summitul Parteneriatului Estic are loc o dată la doi ani și este un moment pentru

a reevalua relațiile, cadrul, obiectivele, oportunitățile și de a trasa noi obiective. Din punctul acesta de vedere summitul de la Vilnius desigur că este foarte important. În momentul în care parafăm Acordul de Asociere, avem și alte semnale cu privire la regimul fără vize practic avem momente pe de o parte simbolice, dar care atestă o anumită finalizare de etapă.

Pentru că după Vilnius avem un alt ciclu din punctul de vedere al Parteneriatului Estic – avem un alt summit la Riga în primăvara anului 2015. În acest sens, obiectivul nostru este să realizăm ceea ce ne-am propus la Vilnius și să reușim să ne trasăm obiective noi către Riga.

O parte dintre acestea le și cunoaștem deja – să semnăm Acordul de Asociere, să reușim implementarea acestuia, să avem un regim fără de vize și să pregătim țara noastră către o nouă etapă în relațiile cu UE. Iar summitul de la Riga ar putea să ofere această oportunitate.

Editorial

Victor Chirilă

Recent, Vlad Filat, Președintele PLDM a anunțat că va lansa o acțiune de consolidare a societății în jurul ideii de integrare europeană. Inițiativa dlui Filat, deși actuală, nu este nouă. Despre transformarea integrării europene în idee națională, unificatoare, s-a discutat nu o singură dată în ultimul deceniu. De fiecare dată, însă, un ideal măreț a fost travestit în mârțoagă electorală de partid. Și acum riscăm să avem același rezultat.

Integrarea Europeană – Idee națională sau Mârțoagă electorală?

Este evident pentru toată lumea că pe măsură ce Moldova se apropie de momentul parafării și ulterior al semnării Acordului de Asociere cu UE, presiunile externe și interne devin tot mai intense și amenințătoare. Rusia boicotează vinurile noastre, ne amenință cu noi taxe comerciale, cu revizuirea acordurilor bilaterale și înrăutățirea dialogului politic cu administrația separatistă de la Tiraspol. Partidul Cmunistilor, mai ieri pro-european, astăzi pro-eurasian, a declanșat operațiunea "Revoluția de Catifea" de discreditare completă a principalelor instituții ale statului, aprofundând, astfel, și mai mult atmosfera de nesiguranță, disperare și lehamite care domnește în societate. Tiraspolul, prin gurița Ninei Ștanski, promite Rusiei să aducă Găgăuzia și Bălțiul ca ofrande pe altarul integrării eurasiatice. Legiuitorii de la Comrat cer „inclusiunea” Găgăuziei în procesul de negocieri privind reglementarea conflictului transnistrean. Altfel spus, ei vor, nici mai mult, nici mai puțin federalizarea Republicii Moldova. Cine stă în spatele acestor provocări interne nu este deloc greu de ghicit – este la mintea Moscovei.

Putem noi face față acestor provocări, care atentează la suveranitatea noastră de a ne alege destinul? Bineînțeles, putem! Iar răspunsul nostru adecvat, al celor care optează pentru o țară democratică, prosperă și europeană, ar trebui să fie solidaritatea în jurul ideii de aderarea a Republicii Moldova la UE. Un astfel de ideal, pentru a coagula o societate divizată și debusolată, trebuie să fie mai presus de vanitatea, egoismul și concurența politică, ideologie, program de partid sau platformă electorală. El trebuie să fie un bun al tuturor și nicidecum o ocină a unui singur partid sau lider politic vanitos. În caz contrar, o idee nobilă și edificatoare va fi pângărită și compromisă pentru totdeauna.

Nu este intenția mea de a jigni pe cineva, dar, ca și mulți alții din societate, consider că, în prezent, niciun partid sau politician din țară nu se ridică la nivelul unui lider național, credibil și incontestabil, în măsură să unifice de unul singur societatea noastră în jurul idealului de integrare europeană și aderare la UE. Cine va încerca acest lucru

fie este naiv, fie orbit sau îmbătat de propriile ambiții de a deveni unicul unificator/salvator al moldovenilor.

Cu părere de rău, trebuie să recunoaștem că în ultimii patru ani partidele pro-europene care au guvernat și guvernează țara s-au compromis foarte mult. Există o mare dezamăgire în societate față de prestața lor. Conform ultimului Barometru de Opinie Publică, 80% dintre cetățenii noștri consideră că lucrurile în Republica Moldova evoluează într-o direcție greșită. De ce? Pentru că prea multe promisiuni au rămas vorbe goale. Ni s-a promis o Moldova prosperă, fără sărăcie, fără comuniști, fără Voronin, o justiție fără corupție, o economie fără monopoluri, transparență în luarea deciziilor etc. Ce avem, însă, acum? Avem un Voronin cu partidul său tot mai populari în sondajele oficiale și neoficiale.

Având în vedere aceste realități triste, este puțin probabil că lansarea ideii de unitate în jurul obiectivului național de integrare europeană și aderare la UE de către actualele partide pro-europene va reuși să mobilizeze în modul convenit societatea în sprijinul lor. Dimpotrivă, inițiativa riscă să fie interpretată ca o încercare de a exploata ideea de unitate națională pe post de mârțoaga electorală, accentuând, astfel, disprețul, aversiunea și neîncrederea noastră față de ele și liderii lor. Ce-i de făcut?

Pentru a evita astfel de suspiciuni și interpretări nefaste, ar fi moral și rațional ca ideea de unitate națională în jurul integrării europene și aderării la UE să fie lansată de un grup de "oameni înțelepți", aparținici, personalități publice din varii domenii care se bucură de respectul și încrederea unei părți considerabile a societății noastre, oameni simbol, oameni exemplu, oameni reper, oameni onești, oameni care prin activitatea lor ne duc faima în lume de popor civilizat cu tradiții seculare, îmbogățesc patrimoniul nostru cultural, care au contribuit și contribuie la statornicirea noastră ca stat democratic cu vocație europeană. Numai așa ideea de unitate națională, are sorți de izbândă, domnilor politicieni: europeni și eurasiatci, democratici și mai puțin democratici, dar toți cu aceleași metehne.

Klaudijus Maniokas: Semnarea Acordurilor de Asociere la UE cu Moldova și Ucraina este o chestiune geopolitică. Rusia nu va renunța la presiuni nici după Vilnius

Și pentru că subiectul summitului de la Vilnius este unul de actualitate, am solicitat și opinia unui expert lituanian despre procesele din Republica Moldova și perspectiva europeană a regiunii în care ne aflăm. Klaudijus Maniokas, directorul bordului Asociației pentru evaluare și consultanță în domeniul politicilor europene de justiție, economice și sociale de la Vilnius (ESTEP Lituanian), spune că dacă în cazul Ucrainei semnarea Acordului de Asociere cu UE la summitul din noiembrie este condiționată politic, inclusiv de o decizie în cazul fostului premier Iulia Timoșenko, atunci Republica Moldova a fost mereu văzută drept lider al grupului Parteneriatului Estic, ca un exemplu de voință politică, viteză de mișcare și pregătire tehnică pentru implementarea acordurilor cu UE. L-am întrebat pe expertul lituanian cum ar trebui să acționeze autoritățile moldovene pe de o parte, dar și Uniunea Europeană de partea cealaltă, pentru a face în așa fel încât și după summitul de la Vilnius Chișinăul să continue un parcurs european accelerat și să fie exclusă o revenire a țării în sfera de influență estică.

Klaudijus Maniokas: După acest summit, care va însemna un progres important pentru Republica Moldova, prin parafarea Acordului de Asociere cu UE, viața nu se va opri. Prevederile din Acord vor trebui implementate și în felul acesta se va avansa și mai mult către UE. Este evident mai ales acum, cu câteva luni înainte de summit, mai mult chiar decât acum o jumătate de an, că subiectul este unul geopolitic și că odată cu parafarea Acordului de Asociere această luptă geopolitică nu se va încheia. Nu va fi doar un proces pur tehnic de îndeplinire a Acordului. Va fi și o luptă în care se va implica Rusia și unde vor fi aplicate diverse mijloace de presiune. Parcursul de după summit va depinde de cum va decurge această luptă și de cât de puternice vor fi guvernele din toate țările Europei de Est, și în primul rând din Ucraina și Moldova. Totul va depinde de cât de

autonome vor fi aceste guverne și cât de decise în implementarea angajamentelor cu UE și în continuarea parcursului european.

Va depinde, bineînțeles, și de Uniunea Europeană, de modul în care se va impune aceasta ca fiind un aliat al acestor state și de ajutorul pe care îl va oferi – ajutor nu doar tehnic, dar și politic.

Lina Grău: Țările Baltice au trecut și ele printr-un episod în care, după destrămarea URSS, Federația Rusă a exercitat importante presiuni economice și politice pentru a le menține în sfera sa de influență. Acum, înainte de summitul de la Vilnius, Rusia pare să acționeze după același scenariu, exercitând presiuni economice asupra Ucrainei și Republicii Moldova. Cât de departe pot merge presiunile Rusiei și credeți că va veni un moment în care Rusia va accepta și se va resemna cu ideea că

Chișinăul a ales parcursul european și își va slăbi presiunile?

Klaudijus Maniokas: Din păcate, nu cred că ne putem aștepta la un armistițiu rapid. Se pare totuși că pentru Rusia și liderii ei actuali această Uniune Eurasiatică a devenit un punct-cheie al politicii externe și este puțin probabil ca aceștia să se oprească la primul obstacol.

Bineînțeles însă că aici se pot vedea și unele aspecte pozitive, dacă e să judecăm și după experiența lituaniană. Toate crizele de acest fel din relațiile cu Rusia, începând cu anii 90, dar mai ales în 1998-99, când după criza rusească economia a stagnat și chiar a fost în scădere, s-a produs o reorientare a legăturilor economice, a comerțului, a investițiilor către UE. Sunt convins că fără această criză o astfel de reorientare ar fi fost mult mai durată și mai dificilă. Dar ce este cu adevărat important aici este că la

această reorientare a contribuit și Uniunea Europeană.

Or, această reorientare nu este un lucru simplu de făcut – este nevoie de investiții în legi și standarde, dar mai ales în relații cu investitorii și partenerii europeni. UE trebuie să pună accent pe faptul ca susținerea sa tehnică să fie dublată și de cea politică și economică. Este importantă mai ales asistența la atragerea investițiilor din țările UE.

Uniunea Europeană este capabilă să ofere o astfel de asistență – lucru demonstrat prin exemplul altor crize care s-au produs în regiune. După agresiunea Rusiei în Georgia din 2008, UE s-a mobilizat și a oferit țării un sprijin substanțial politic, economic și financiar. Astfel, se obține un efect invers a ceea ce a dorit Rusia, adică o accelerare a proceselor europene, accelerare care poate avea loc și în Republica Moldova.

Lina Grău: Cum a reușit Lituania să diminueze dependența energetică față de Federația Rusă și să țină sub control această pârghie de presiune politică pe care Rusia o folosește în relațiile cu vecinii săi?

Klaudijus Maniokas: Nu am reușit nici până în ziua de azi să scăpăm pe deplin de această dependență energetică de Rusia. Paradoxal, dar independența noastră energetică a devenit mai vulnerabilă după aderarea la UE, pentru că am închis cel de al doilea bloc a centralei atomice din țară, care constituia sursa principală de energie electrică în Lituania. Acum depindem foarte mult de gazele și energia electrică din Rusia. Desigur, avem resurse alternative de energie – biomasa, energia solară și eoliană, dar asta nu acoperă necesitățile. Deci, subiectul independenței energetice este și în prezent de actualitate în Lituania.

Acum este în construcție un terminal de gaze lichefiate în Klaipida, care va deveni funcțional la sfârșitul anului viitor și acesta va fi un instrument important pentru asigurarea securității energetice după închiderea centralei atomice. În plus, trebuie să intre în funcțiune liniile electrice care vor uni Lituania de Suedia și Polonia. Dar cred că acest lucru se va întâmpla începând cu anul 2015.

Deci, noi nu am soluționat problema dependenței energetice de Rusia, abia lucrăm pentru a face asta. Și experiența noastră poate

arăta cât de importante sunt și cât de greu merge soluționarea acestor probleme pentru o țară care se află în sfera de interes activ al Rusiei. Este greu mai ales atunci când procesul politic este foarte fragmentat, când există multe influențe diferite și când ciclul politic este destul de scurt. Toate aceste proiecte de securitate energetică sunt de lungă durată, este nevoie de o mobilizare importantă atât politică, cât și economică și financiară.

Cu toate acestea, noi controlăm această dependență, adică nu avem momente în care Rusia să vină și să ne amenințe cu sistarea livrărilor de gaze. Faptul că Lituania este în Uniunea Europeană are o importanță foarte mare. În plus, prin țara noastră este alimentată cu gaze regiunea Kaliningrad. Toată lumea înțelege că Lituania are și ea o pârghie importantă de influență în cazul în care vor exista amenințări în plan energetic.

Lina Grău: În ce măsură conflictul transnistrean este o pârghie importantă pentru Rusia pentru menținerea influenței asupra Ucrainei și Republicii Moldova?

Klaudijus Maniokas: Din câte înțeleg, această problemă a fost creată într-adevăr ca un instrument de influență sau control asupra destinului Republicii Moldova și Rusia se străduie ca lucrurile să rămână așa cum sunt. Din câte știu UE s-a implicat în soluționarea acestei probleme și cred că dacă va exista voință politică, energie și resurse venind nu doar din partea Republicii Moldova, dar și a UE, problema se va rezolva. Bineînțeles că nu va fi ușor, dar, dacă Chișinăul își va menține parcursul european, pe măsura avansării pe acest parcurs se va găsi și o soluție.

Spun asta și reieșind din experiența noastră legată de enclava rusească Kaliningrad, chiar dacă cele două situații nu sunt totuși comparabile. Deci, dacă vor exista voință și resurse și mai ales dacă va exista o recunoaștere a faptului că Republica Moldova are o perspectivă europeană, atunci se va găsi și soluția.

Lina Grău: Are proiectul Uniunii Eurasiatice pe care îl dezvoltă Rusia potențial de a deveni un concurent al Uniunii Europene în spațiul post-sovietic?

Klaudijus Maniokas: Nu putem spune că proiectul nu este atractiv pentru nimeni. Este evident și faptul că pentru multe sectoare economice ale fostelor țări din URSS va fi practic imposibil să facă față concurenței de pe piețele europene. Pentru aceste țări să aibă acces la piața rusească sau la piața țărilor din vecinătate este foarte important. Dar în același timp costurile politice și economice ale acestui acces sunt foarte mari.

Și cred că este mai bine de avut în vedere perspectiva reorientării către piețele occidentale care, desigur, are și ea anumite costuri, dar care constituie de fapt o investiție în viitor.

Concluzionând, pot spune că da, Uniunea Vamală are anumite avantaje pe termen scurt. Dar acestea nu pot fi comparate cu perspectivele pe care le oferă UE pe termen mediu și lung.

Lina Grău: Anul 2014 este, pentru Republica Moldova, un an electoral, toamna viitoare urmând să aibă loc alegeri parlamentare. Cum ar trebui, în opinia Dvs., să acționeze partidele de la guvernare și clasa politică pe ansamblu pentru a nu compromite parcursul european al Republicii Moldova?

Klaudijus Maniokas: Lupta politică peste tot este un proces foarte intens și din câte înțeleg atât partidele democratice, cât și comuniștii din Republica Moldova au nevoie de UE. Poate că motivația este diferită, dar totuși este evident că toate forțele politice au nevoie de Uniunea Europeană. Primii cred că într-adevăr văd asta ca un viitor pentru Republica Moldova, ceilalți, la fel ca și acum guvernarea din Ucraina, văd în Uniunea Europeană o contrabalantă pentru Rusia, contrabalantă de care oricum este nevoie. Eu cred că parcursul european al Republicii Moldova nu va fi dramatic amenințat. Dar bineînțeles că din punct de vedere tactic acesta va fi fundamental diferit dacă la putere vor reveni comuniștii.

Sfatul meu este ca partidele democratice să monitorizeze mai bine opiniile din societate și să asigure o vizibilitate mai mare proiectelor și asistenței europene. Dar în mare, nu cred că Republica Moldova va mai reveni asupra unei decizii existențiale în ceea ce privește vectorul său strategic.